Military Caring Sciences

Original Article

10.22034/11.4.7

OPEN ACCESS

Investigating the Relationship between Temperament and Academic Motivation in Medical Students of Shahroud in the Academic Year 2021-2022

Zarouj Hosseini. K[1]
Atashi. A[2]
Masoudi. A[3]
Paryab. S[4]
Zamani. S[5]
Zarouj Hosseini. R[6]
Ebadi. M[7]
Bagsheni. E[7]
*Garkaz. O[8]

1- Health Information Technology Department, Allied Medical Sciences School, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

2- Laboratory Hematology and Blood Banking Department, Allied Medical Sciences School, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

3- Pharmacology Department, Medicine School, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

4- Nursing Department, Nursing and Midwifery School, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

5- Tissue Engineering Department, Medicine School, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

6- Center for Studies and Development of Medical Sciences Education, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

7- Islamic Education Development, Medicine School, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran

8- Epidemiology Department, Public Health School, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran (corresponding author). Email: omid.garkaz23@gmail.com

ABSTRACT

Introduction: Individual desires and motivations vary among individuals based on their distinct temperaments.

Objective: This study aimed to examine the relationship between temperament and academic motivation in medical students at Shahroud in the academic year 2021-2022. University during the 2021–2022 academic year.

Materials and Methods: Materials and methods: This descriptive-analytical study was conducted using a simple random sampling method on 300 medical students at Shahroud University during the 2021–2022 academic year. Data were collected through demographic, temperament and academic motivation questionnaires. After data collection, the information was entered into SPSS 18 and analyzed using descriptive and analytical statistics, with a significance level set at ($P<0.001$).

Results: The findings of this study indicated that among the 300 participating students, the majority belonged to the 18–21 age group (61.3%)184, were female (62%)186, resided in dormitories (68%)204, and were single (93%) 279. Additionally, 136 students (45.3%) were studying medical subjects. A significant relationship was found between gender and academic motivation. Regarding students' temperament, in the cold and hot spectrum, the majority (60%, n = 180) had a moderate temperament, with a mean score of 16.56 ± 24. and In the dry and moist spectrum, 36.7% (n = 110) had a moderate temperament, with a mean score of 4.15 ± 6.The overall academic motivation score of students was 117.06±24.36. A positive and significant correlation was observed between hot and cold temperament and academic motivation. Whereas a negative but non-significant correlation was found between dry temperament and academic motivation. (R=-0.248)

Conclusions: The findings of this study indicate that temperament can play a crucial role in determining an individual's level of academic motivation. It is recommended health policymakers and education officials utilize traditional medicine principles and temperament strategies to enhance academic motivation among students.

Keywords: Academic Motivation, Shahroud University, Temperament

Cite this article: Zarouj Hosseini K, Atashi A, Masoudi A, Paryab S, Zamani S, Zarouj Hosseini R, Ebadi M, Bagsheni E, Garkaz O. Investigating the Relationship between Temperament and Academic Motivation in Medical Students of Shahroud in the Academic Year 2021-2022. Military Caring Sciences. 2024; 11 (4): 307-315.

Received: 2023/04/11 Received in revised form: 2023/10/6 Accepted: 2023/10/14 Published: 2024/12/30

©The Author(s)

Publisher: Aja University of Medical Sciences

علوم مراقبتی نظامی

مقاله پژوهشی

بررسی ارتباط بین مزاج با انگیزش تحصیلی در دانشجویان علوم پزشکی شاهرود در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

کیمیا زروج حسینی[۱]
امیر آتشی[۲]
علیرضا مسعودی[۳]
سحر پاریاب[۴]
سپهر زمانی[۵]
ربابه زروج حسینی[۶]
مهدی عبادی[۷]
ابراهیم باغشنی[۷]
***امید گرکز**[۸]

۱- گروه فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران

۲- گروه خون شناسی آزمایشگاهی و بانک خون، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران

۳- گروه فارماکولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران

۴- گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران

۵-گروه مهندسی بافت، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران

۶- مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران

۷- گروه معارف اسلامی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران

۸- گروه اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران (*نویسنده مسئول). ایمیل: omid.garkaz23@gmail.com

چکیده

مقدمه: تمایلات و انگیزش‌های فردی در افراد متفاوت با توجه به مزاج‌های گوناگون متفاوت است.

هدف: این مطالعه با هدف تعیین ارتباط بین مزاج با انگیزش تحصیلی در دانشجویان علوم پزشکی شاهرود در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ انجام شد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه به صورت توصیفی-تحلیلی و به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده بر روی ۳۰۰ نفر از دانشجویان علوم پزشکی شاهرود در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ انجام شد. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه دموگرافیک، مزاج و انگیزش تحصیلی جمع‌آوری شد. داده‌ها بعد از جمع‌آوری وارد SPSS نسخه ۱۸ شده و با کمک آمار توصیفی-تحلیلی تجزیه و تحلیل شد ($P> ۰/۰۰۱$).

یافته‌ها: در این مطالعه نتایج نشان داد که از مجموع ۳۰۰ نفر دانشجوی شرکت کننده در مطالعه بیشتر افراد گروه سنی ۱۸-۲۱ سال (۶۱/۳) ۱۸۴، جنسیت زن (۶۲ درصد) ۱۸۶، محل سکونت خوابگاهی (۶۸ درصد) ۲۰۴، وضعیت مجرد (۹۳ درصد) ۲۷۹ و رشته تحصیلی پزشکی (۴۵/۳ درصد) ۱۳۶ نفر بودند. بین جنسیت و انگیزش تحصیلی رابطه معنی‌داری وجود داشت. مزاج دانشجویان در بخش سردی و گرمی وضعیت معتدل (۶۰ درصد) ۱۸۰ و میانگین ۲۴±۱۶/۵۶ و در بخش تری و خشکی نیز وضعیت معتدل (۳۶/۷ درصد) ۱۱۰ و میانگین ۶±۴/۱۵ داشتند. نمره انگیزش تحصیلی دانشجویان به طور کلی ۱۱۷/۰۶±۲۴/۳۶ بود. بین مزاج گرم و سرد با انگیزش تحصیلی همبستگی مثبت و معناداری وجود داشت. بین مزاج تر و خشک با انگیزش تحصیلی همبستگی منفی و بدون معناداری وجود داشت. ($R= -۰/۲۴۸$)

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاضر نشان داد مزاج می‌تواند نقش تعیین کننده‌ای در میزان انگیزش تحصیلی فرد داشته باشد که پیشنهاد می‌گردد با به کارگیری آموزه‌های طب سنتی و اصلاح مزاج توسط سیاست گذاران عرصه بهداشتی و همچنین متولیان امر آموزش، زمینه ارتقاء سطح انگیزش تحصیلی در دانشجویان فراهم گردد.

کلمات کلیدی: انگیزش تحصیلی، شاهرود، مزاج

استناد: زروج حسینی کیمیا ، آتشی امیر ، مسعودی علیرضا ، پاریاب سحر ، زمانی سپهر ، زروج حسینی ربابه ، عبادی مهدی ، باغشنی ابراهیم، گرکز امید. بررسی ارتباط بین مزاج با انگیزش تحصیلی در دانشجویان علوم پزشکی شاهرود در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰. علوم مراقبتی نظامی. ۱۴۰۳؛ ۱۱(۴): ۳۱۵-۳۰۷.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱/۲۲ تاریخ ویرایش: ۱۴۰۲/۷/۱۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۷/۲۲ تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۰/۱۰

ناشر: دانشگاه علوم پزشکی آجا

©نویسندگان

CC BY NC

مقدمه

واقعیت مهم آن است که تمامی پیشرفت‌های شگفت انگیز انسان در دنیای امروز، زاییده یادگیری است. انسان بیشتر توانایی‌های خود را از طریق یادگیری به دست می‌آورد. از طریق یادگیری، رشد فکری پیدا می‌کند و توانایی‌های ذهنی‌اش فعلیت می‌یابد؛ بنابراین چنین می‌توان نتیجه‌گیری کرد که همه پیشرفت‌های بشر در نتیجه یادگیری به دست می‌آید (۱). یکی از عوامل مؤثر بر یادگیری در میان یادگیرندگان، انگیزه تحصیلی است. از دیدگاه آموزشی، انگیزه تحصیلی، ساختاری چند وجهی است که با یادگیری و پیشرفت تحصیلی مرتبط است. انگیزه تحصیلی یکی از ملزومات یادگیری به حساب می آید و به رفتار، شدت و جهت می‌بخشد و در حفظ تداوم آن به یادگیرنده کمک می‌کند. در واقع انگیزه، به یادگیرنده انرژی می‌دهد و فعالیت‌های او را هدایت می‌کند جاجی اند برلینر (Gage and Berliner) انگیزه را به موتور با فرمان اتومبیل تشبیه می‌کنند که شخص را برای رسیدن به هدف خاصی وادار به فعالیت می‌کند (۲-۴).

انگیزش پدیده ذاتی است که تحت تأثیر چهار عامل قرار دارد که شامل موقعیت (محیط و محرک‌های بیرونی)، مزاج (حالت و وضعیت درونی ارگانیزم)، هدف (هدف رفتار، منظور و گرایش) و ابزار (ابزار دستیابی به هدف) است. انسان‌ها برای دستیابی به اهداف، نیازها و غرایز خود، انگیزش لازم را به دست می‌آورند. برای جویندگان علم و دانشجویان، انگیزش پیشرفت تحصیلی از اهمیت خاصی برخوردار است. با این انگیزه، افراد تحرک لازم را برای به پایان رساندن موفقیت آمیز یک تکلیف، رسیدن به هدف یا دستیابی به درجه معینی از شایستگی در کار دنبال می‌کنند تا بتوانند موفقیت لازم را در امر یادگیری و پیشرفت تحصیلی کسب کنند. روانشناسان ضرورت توجه به انگیزش در تعلیم و تربیت را به دلیل ارتباط مؤثر آن با یادگیری نوین، مهارت‌ها، راهبردها و رفتارها یادآور شده‌اند و یکی از نخستین سازه‌هایی که برای تبیین این انگیزش ارائه کرده‌اند (۵، ۶).

انگیزش تحصیلی به تمایل درونی فراگیر که موجب هدایت رفتار او به سوی یادگیری و پیشرفت تحصیلی می‌گردد اطلاق می‌شود (۷). بیشترِ رفتارهایی که انگیزش تحصیلی را نشان می‌دهند عبارتند از پافشاری بر انجام تکالیف دشوار، سخت کوشی یا کوشش در جهت یادگیری در حد تسلط و انتخاب تکالیفی که به تلاش نیاز دارد. انگیزش پیشرفت تحصیلی یا انگیزش درونی، حالتی روانشناختی است و هنگامی به دست می‌آید که انسان خود را دارای کفالت لازم و خودمختاری ادراک بداند. پژوهشگران پایین بودن میزان متغیرهای امید به آینده، عزت نفس، کیفیت عوامل آموزشی، درآمد خانواده و تأهل دانشجویان را از عوامل عمدهٔ کاهش انگیزهٔ تحصیلی به شمار می‌آورند (۸). صدمات انگیزشی همچنین سبب ایجاد بدبینی، اضطراب و افسردگی و در نهایت افت عملکرد تحصیلی دانشجویان می‌شوند (۹).

مزاج نیز یکی از صفات فردی است که از فردی به فرد دیگر متفاوت بوده و بر رفتار و توانایی افراد تأثیر می‌گذارد. مزاج در طب سنتی ایران به مفهوم کیفیت یکسان و جدیدی است که درنتیجه آمیختن ارکان به یکدیگر و فعل و انفعال آن‌ها به وجود می‌آید. بر اساس مبانی طب سنتی، بدن انسان از امتزاج ارکان چهارگانه آب، خاک، آتش و هوا که از لحاظ گرمی، سردی، تری، خشکی متفاوت هستند، ساخته می‌شود (۱۰). تقسیم بندی مزاج در قالب نه دسته توسط ابوعلی سینا انجام شده است که چهار دسته آن تحت عنوان مزاج‌های نا معتدل مرکب شامل: گرم و تر، سرد و تر، گرم و خشک، سرد و خشک در خصوص آدمی مصداق می‌یابد (۱۱).

نوع مزاج بر عوامل مختلفی از جمله حافظه، نظم و انضباط، تربیت پذیری، انرژی زیاد، تمرکز، هوش و یادگیری تأثیرگذار است و هر مزاج در حالت طبیعی توان معینی دارد (۵). طاووسی در مطالعه خود عنوان داشت که بیشتر دانشجویان علوم پزشکی اصفهان مزاج گرم و تر داشتند و مزاج بر شخصیت فرد مؤثر است (۱۲). با توجه به تأثیر مزاج بر میزان یادگیری و اهمیت انگیزش تحصیلی در یادگیری، ارتباط مزاج با انگیزش تحصیلی دور از ذهن نمی‌باشد. مطالعات متعددی در خصوص مزاج و پیشرفت تحصیلی به صورت جداگانه صورت گرفته است؛ در این خصوص می‌توان به مطالعه مقیمیان و همکاران که ارتباط صفات شخصیت و انگیزش تحصیلی در دانشجویان پرستاری را مورد مطالعه قرار داده است اشاره نمود (۱۳). همچنین صفری و همکاران نیز در مطالعه خود گزارش نمودند که وظیفه مداری در دانشجویان با مزاج گرم نمود بیشتری دارد (۱۴). بنائی و همکاران نیز

عنوان نمودند که مزاج با مهارت‌های ارتباطی دانشجویان ارتباط دارد (۱۵)، با توجه به مطالعات ذکر شده و عدم وجود مطالعه‌ای که دقیقاً به این موضوع اشاره کرده باشد از طرف دیگر احتمال وجود تأثیر مزاج بر انگیزش تحصیلی و همچنین اهمیت آگاهی از مزاج دانشجویان به عنوان قشر مهم جامعه این مطالعه با هدف تعیین رابطه مزاج با انگیزش تحصیلی در دانشجویان علوم پزشکی شاهرود انجام شد.

مواد و روش‌ها

این مطالعه به صورت توصیفی-تحلیلی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شاهرود انجام شد که حجم نمونه لازم برای انجام مطالعه با توجه به مطالعه مشابه (۱۴) و در نظر گرفتن سطح خطای ، ضریب همبستگی ۰/۲۳ و توان آزمون ۰/۹۰، ۲۷۳ نفر محاسبه گردید و با در نظر گرفتن ۱۰ درصد احتمال ریزش احتمالی، حجم نمونه نهایی ۳۰۰ نفر در نظر گرفته شد.

$$n = \frac{\left(z_{1-\alpha/2} + z_{\beta}\right)^2}{\frac{1}{4}(ln\frac{1+r}{1-r})^2} = \frac{\left(z_{1-0.01/2} + z_{0.9}\right)^2}{\frac{1}{4}(ln\frac{1+0.23}{1-0.23})^2} + 3 = 273$$

معیارهای ورود به مطالعه شامل تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی شاهرود حداقل دو ترم، تمایل به حضور در مطالعه و مهمان نبودن دانشجو، بود. معیارهای خروج از مطالعه شامل عدم تکمیل کامل پرسشنامه بود. ابزار گرداوری داده‌ها پرسشنامه‌های دموگرافیک، مزاج شناسی و انگیزش تحصیلی بودند. پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک شامل (سن، جنس، رشته تحصیلی، مقطع تحصیلی، محل سکونت، وضعیت تأهل دانشجویان) بود. پرسشنامه مزاج شناسی که این پرسشنامه توسط مجاهدی و همکاران در سال ۲۰۱۴ طراحی شده است (۱۶). حاوی ۱۰ گویه برای تعیین مزاج است که ۸ سؤال اول مربوط به تعیین مزاج گرم، معتدل و سرد و سؤال ۹ و ۱۰ مربوط به تعیین مزاج تر، معتدل و خشک می‌باشد. سؤالات به صورت مقیاس سه گزینه‌ای با رتبه بندی اسمی است که گزینه اول هر سؤال بر شدت سردی یا تری، گزینه دوم حالت اعتدال و گزینه سوم بر شدت گرمی یا خشکی دلالت می‌کند و داوطلب در هر سؤال یک گزینه را که به شرایط خود نزدیک‌تر می‌داند انتخاب می‌کند. مجموع نمره کل ۳۰ است. به این صورت که مجموع نمره‌های قسمت اول پرسشنامه ۲۴ و مجموع نمره‌های قسمت دوم پرسشنامه ۶ می‌باشد. نقطه برش مزاج مشارکت کنندگان به صورت گرم (نمره برابر یا بالای ۱۹)، سرد (برابر یا کمتر از ۱۴)، تر (نمره برابر یا کمتر از ۳)، خشک (نمره برابر یا بالای از ۵) و معتدل (نمرات بین ۱۸-۱۵ و ۴) تعیین می‌گردد. در قسمت اول پرسشنامه که دارای ۸ گویه و در قسمت دوم که دو گویه است نمره فرد محاسبه شده و بر اساس نقطه برش‌های استاندارد پرسشنامه وضعیت مزاج فرد محاسبه می‌شود. سرد و گرم بودن مزاج فرد از نمرات ۸ گویه اول و تر یا خشک بودن از نمرات ۲ گویه بعدی به دست می‌آید. این پرسشنامه از روایی و پایایی مطلوبی در جامعه ایرانی برخوردار است. جهت روان‌سنجی پرسشنامه، روایی محتوا و صوری مورد بررسی قرار گرفته که نمره CVI= ۱-۰/۷ گزارش شده است (۱۶). پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۱ گزارش شده است که حاکی از همسانی درونی آن است (۱۶). سومین ابزار مورد استفاده، پرسشنامه انگیزش تحصیلی بود. این پرسشنامه که توسط والراند در سال ۱۹۹۲ طراحی شده است (۱۷)، حاوی ۲۸ گویه است و دارای سه حیطه " انگیزش درونی (۱۲ گویه)، انگیزش بیرونی (۱۲ گویه) و بی‌انگیزگی (۴ گویه) است. هر گویه بر روی یک طیف هفت درجه‌ای لیکرت (اصلاً، خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد و کاملاً) بود که به ترتیب نمره ۱ تا ۷ به آن‌ها تعلق می‌گیرد و میزان انگیزش تحصیلی بر اساس امتیاز به دست آمده دسته بندی می‌گردد، به این شکل که نمرات بین ۲۸ تا ۷۰ میزان انگیزش تحصیلی ضعیف، نمرات بین ۷۰ تا ۱۱۲ میزان انگیزش تحصیلی در سطح متوسط و نمرات بالای ۱۱۲ میزان انگیزش تحصیلی خوب در نظر گرفته شد. جهت روان سنجی پرسشنامه تمام مراحل روایی صوری (کیفی و کمی)، روایی محتوای کیفی و کمی انجام شده است. پایایی پرسشنامه با محاسبه آلفای کرونباخ (a= ۰/۸۸) و دو نیمه کردن (r= ۰/۷۳) تائید گردیده است (۱۸). داده‌ها بعد از جمع‌آوری وارد SPSS نسخه ۱۸ شده و با کمک آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و همبستگی و کای دو تجزیه و تحلیل شد. همچنین نرمال بودن داده‌ها نیز بررسی شد و سطح معنی‌داری (P> ۰/۰۰۱) در نظر گرفته شد. مطالعه حاضر بخشی

از طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی شاهرود با کد اخلاق IR.SHMU.REC.۱۴۰۱,۱۵۷ بود. در این مطالعه، نکات اخلاقی بیانیه هلسینکی از جمله توضیح اهداف به واحدهای پژوهش و کسب رضایت کتبی آگاهانه از آنان جهت شرکت در تحقیق، دادن حق انتخاب به واحدهای پژوهش برای ورود به پژوهش و خروج از آن در هر زمان، محرمانه ماندن اطلاعات، رعایت صداقت در انتخاب واحدهای مورد پژوهش و جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها، ارائه نتایج پژوهش به واحدهای مورد پژوهش و مسئولین محیط پژوهش در صورت درخواست قدردانی از کلیه واحدهای مورد پژوهش و کلیه مسئولین ذی ربط که همکاری داشته‌اند، رعایت شد.

یافته‌ها

در این مطالعه نتایج نشان داد که در مجموع ۳۰۰ نفر در مطالعه شرکت کردند و میانگین سنی شرکت کنندگان ۲۱/۴۴±۲/۶۴ سال بود. بیشتر افراد شرکت کننده سن ۱۸-۲۱ سال (۶۱/۳ درصد) ۱۸۴، جنسیت زن (۶۲ درصد) ۱۸۶، محل سکونت خوابگاهی (۶۸ درصد) ۲۰۴، وضعیت مجرد (۹۳ درصد) ۲۷۹ و رشته تحصیلی پزشکی (۴۵/۳ درصد) ۱۳۶ نفر بودند و بین متغیرهای دموگرافیک با انگیزش تحصیلی و مزاج به جز بین جنسیت و انگیزش تحصیلی ارتباط معناداری نداشتند. (جدول ۱)

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت شناختی افراد شرکت کننده در مطالعه

متغیر	طبقات	فراوانی	درصد	مزاج	انگیزش تحصیلی
سن	۱۸-۲۱	۱۸۴	۶۱/۳	*۰/۶۶	*۰/۰۳۷
	۲۱-۲۴	۹۸	۳۲/۷		
	۲۵ به بالا	۱۸	۶		
جنسیت	مرد	۱۱۴	۳۸	**۰/۴۴	**۰/۰۱
	زن	۱۸۶	۶۲		
محل سکونت	خوابگاهی	۲۰۴	۶۸	**۰/۴۲	**۰/۵۵
	غیرخوابگاهی	۹۶	۳۲		
وضعیت تأهل	مجرد	۲۷۹	۹۳	**۰/۷۹	**۰/۹۸
	متأهل	۲۱	۷		
رشته تحصیلی	اتاق عمل	۲۶	۸/۷	***۰/۴۴	***۰/۴۱
	بهداشت	۱۹	۶/۳		
	پرستاری	۴۲	۱۴		
	پزشکی	۱۳۶	۴۵/۳		
	علوم آزمایشگاهی	۱۵	۵		
	فناوری اطلاعات سلامت	۷	۲/۳		
	مامایی	۲۰	۶/۷		
	هوشبری	۳۵	۱۱/۷		

*همبستگی پیرسون **تی تست ***آنوا

در قسمت دیگر نتایج بیشتر افراد در بخش سردی و گرمی وضعیت معتدل (۶۰ درصد) ۱۸۰ و میانگین ۲۴±۱۶/۵۶ و در بخش تری و خشکی نیز وضعیت معتدل (۳۶/۷ درصد) ۱۱۰ و میانگین ۶±۴/۱۵ داشتند. (جدول ۲)

جدول ۲- ویژگی‌های مزاجی در دانشجویان تحت مطالعه در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

متغیر	زیر گروه	فراوانی	درصد	میانگین (انحراف معیار)
سؤالات مربوط به گرمی و سردی	سرد	۵۸	۱۹/۳	۲۴ (۱۶/۵۶)
	معتدل	۱۸۰	۶۰	
	گرم	۶۲	۲۰/۷	
سؤالات مربوط به تری و خشکی	تر	۸۳	۲۷/۷	۶ (۴/۱۵)
	معتدل	۱۱۰	۳۶/۷	
	خشک	۱۰۷	۳۵/۷	

در سؤالات مربوط به انگیزش تحصیلی در انگیزش درونی بیشترین میانگین مربوط به زیر گروه دانستن ۱۷/۲۸±۵/۲۳ و در انگیزش بیرونی بیشترین امتیاز مربوط به تنظیم برون فکنی شده ۲۰/۵۰±۴/۵۲ و در آیتم بی انگیزگی میانگین نمرات ۱۲/۷۶±۵/۸۲ بود و به طور کلی انگیزش تحصیلی دانشجویان ۱۱۷/۰۶±۲۴/۳۶ بود که نشان دهنده انگیزش تحصیلی بالای افراد است. (جدول ۳)

جدول ۳- میزان انگیزش تحصیلی در دانشجویان تحت مطالعه در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱

متغیر	زیرگروه	میانگین	انحراف معیار
انگیزش درونی	برای دانستن	۱۷/۲۸	۵/۳۲
	برای دستاورد	۱۵/۹۶	۵/۳۳
	برای تجربه تحریک	۱۴/۸۰	۵/۱۵
انگیزش بیرونی	تنظیم منسجم	۱۸/۸۳	۴/۸۹
	تنظیم درون فکنی شده	۱۶/۹۲	۵/۴۸
	تنظیم برون فکنی شده	۲۰/۵۰	۴/۵۲
	بی انگیزگی	۱۲/۷۶	۵/۸۲

و در نهایت بین مزاج گرم و سرد با انگیزش تحصیلی همبستگی مثبت و معناداری و بین مزاج تر و خشک با انگیزش تحصیلی همبستگی منفی و بدون معناداری وجود داشت. (جدول ۴)

جدول ۴- نتایج همبستگی پیرسون بین مزاج و انگیزش تحصیلی در دانشجویان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

متغیر		انگیزش تحصیلی	سطح معنی‌داری
مزاج	گرم و سرد	*۰/۰۳۷	۰/۰۱
	تر و خشک	-۰/۵۴	۰/۳۵

همبستگی پیرسون

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر با هدف بررسی ارتباط بین مزاج با انگیزش تحصیلی در دانشجویان علوم پزشکی شاهرود در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ انجام شد. وقتی در نظام آموزشی، مشکلاتی همچون افت تحصیلی رخ می‌دهد، از انگیزه یادگیرنده، به عنوان یکی از علل مهم آن یاد می‌شود به طوری که انگیزش را کلید یادگیری می‌داند. برهانی که از پیشتازان تحقیق در زمینه انگیزش پیشرفت می‌باشد بیان می‌کند که آینده هر جامعه‌ای، وابسته به

سطح انگیزش پیشرفت فعلی دانشجویان آن جامعه است (۱۹). در این مطالعه متغیرهای دموگرافیک با انگیزش تحصیلی و مزاج، به جز جنسیت با انگیزش تحصیلی ارتباط معنی‌داری نداشت؛ که بـا مطالعه میلانی و همکاران (۳)، بنائی و همکاران (۵)، حکیم و همکاران (۲۰) هم خوانی دارد؛ که در مورد وضعیت تأهل شـاید کم بودن تعداد دانشجویان متأهل در پژوهش فعلی در مقایسه با دانشجویان مجرد از دلایل معنادار نشدن ارتباط بین انگیزه، مزاج با وضعیت تأهل بود. بر اسـاس شـواهد موجود، دانشجویان زن به طور کلی دارای نمرات انگیزشـی بالاتری در مقایسه با مردان هستند. این امر ممکن است ریشه در فرهنگ ایرانی داشته باشد. در بسـیاری از خانواده‌ها، به ویژه در نسل‌های گذشته، زنان غالباً بـه عنوان خانه‌دار نقش ایفا می‌کردند و از لحاظ مالی اسـتقلال نداشـتند؛ بنابراین، یکی از دلایل احتمالی انگیزه بالاتر دختران بـرای تحصیل این اسـت که آنان می‌خواهند بـر خلاف مادران خود، در آینده حضوری فعال‌تر در جامعه داشـته باشند. در این راسـتا، تلاش برای ادامه تحصیل و کسـب شغل به عنوان راهی برای رسیدن به استقلال مالی و اجتماعی در نظر گرفته می‌شود. این عوامل ممکن اسـت به عنوان نیـروی محرکه‌ای برای انگیزه تحصیلی آن‌ها عمل کنند.

در بررسـی وضعیت مزاج، بیشتر افراد دارای مزاج معتدل گزارش شـدند که این یافته با مطالعات دیگری (۲۱، ۲۲) که مزاج‌های گرم و سـرد را تعیین کرده‌اند، هم‌خوانی ندارد. احتمالاً علت این عدم هم‌خوانی در جنسیت مورد مطالعه نهفته است، به‌طوری‌که در بسـیاری از پژوهش‌ها، زنان به طور معمول سردمزاج و مردان گرم‌مزاج تشـخیص داده شده‌اند. از سـوی دیگر، عادات غذایی دانشجویان خوابگاهی که معمولاً غذایی معتدل و مناسب مصرف می‌کنند و همچنین سبک زندگی دانشجویی، می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر وضعیت مزاج آنان داشته باشد.

در مطالعـه حاضر، میانگین نمره انگیزش تحصیلی دانشـجویان در سـطح بالایی قرار داشـت. این یافته با نتایج مطالعه روحی و همکاران (۲۳) که گزارش کردند ۵۳/۳ درصد از دانشجویان نمره انگیزش بالایی داشـتند و همچنین با پژوهش نوحی و همکاران (۲۴) هم‌خوانی دارد؛ به عبارت دیگر، دانشـجویان علوم پزشکی عموماً با هدف کمک به همنوعان و انجام کار مفید، این رشـته‌ها را انتخاب کرده‌اند. انگیزه برای تحصیل در این رشـته مهم، نقش بسزایی در انجام وظایف دشوار درمانی و ارتقای بهداشت و سلامت جامعه دارد و همچنین عامل حفظ دانشـجویان علوم پزشکی در این رشـته و ادامه تحصیل در سـطوح بالاتر و کسب موفقیت و پیشرفت تحصیلی آن‌ها است.

در بخشـی دیگر از نتایج افراد گرم مزاج دارای انگیزش تحصیلی بالاتـری بوده به گونه‌ای که مزاج گرم تـر باعث انگیزه تحصیلی بالاتر می‌شـود که بـا مطالعه بنائی و همـکاران (۵)، هم خوانی دارد. در مطالعـه تمنایـی فر و همکاران (۲۵)، نتایج نشـان داد که ویژگی‌های شـخصیتی بر انگیزش پیشرفت دانشجویان مؤثر اسـت به طوری که افراد با صفت روان رنجوری که دارای ویژگی نگران، اضطراب زیاد و بی ثباتی عاطفی هستند کمترین انگیزش تحصیلی را دارند و افراد با صفت شخصیتی وجدانی که با ویژگی داشتن انضباط، تلاش، پشـتکار، مسئولیت پذیر، وظیفه شناس، مصمم، با اراده، پر انرژی شناخته می‌شود دارای انگیزش تحصیلی هستند. در مطالعه طاووسی (۱۲)، نتایج نشان داد که انگیزش بر شخصیت دانشجویان تأثیرگذار است و یک فرد با یک مزاج خاص یکسـری از ویژگی‌های اخلاقی و رفتاری دارد که با یک کیفیت خاص غالب در بدنش مرتبط اسـت. بر اساس منابع طب سنتی مـزاج بر رفتار و توانایی افراد تأثیر می‌گذارد، به طوری که افراد با مزاج سرد و خشـک افرادی کم حرف، بدگمان، مضطرب، نگران بیش از حد می‌باشـد که با ویژگی‌های افراد با صفت روان رنجور مطابقت داشـته و پایین بودن انگیزش تحصیلی در افراد با مزاج سـرد و خشک را توجیه می‌کند. همچنین افراد گرم مزاج افرادی فعال، پر جنب و جوش، خوش بین، با اراده، باهوش هسـتند که با افراد دارای صفت وجدانی مطابقت داشـته و بالا بودن انگیزش تحصیلی در این افراد را تائید می‌کند. (۵، ۲۵، ۲۶)

از نقاط قوت این مطالعه می‌توان به عدم انجام چنین پژوهشی در سطح دانشگاه و تمرکز آن بر روی موضوعاتی مهمی همچون مزاج و انگیزش تحصیلی اشاره کرد. با این حال، یکی از نقاط ضعف این تحقیق، محدود بودن آن به یک دانشـگاه و بررسی تنها دو عامل مزاج و انگیزش است. پیشنهاد می‌شود با توجه به چندبعدی بودن مزاج و انگیزش تحصیلی، مطالعات بیشـتری با هدف شناسـایی عوامل دخیل در انگیزش مانند محیط آموزشی، نحوه تعامل استاد و دانشـجو، رضایت تحصیلی به ویژه در زمینه مزاج دانشـجویان انجام شـود. همچنین، راهکارهایی بـه منظور افزایش انگیزش و

بهبود وضعیت مزاج دانشجویان باید مورد ارزیابی قرار گیرد. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود که این نوع مطالعه در سال‌های آینده در دانشگاه‌های دیگر از مناطق جغرافیایی متفاوت و در فصول مختلف و همچنین بر روی سایر گروه‌های دانشجویی با رویکردهای مداخله‌ای اجرا گردد. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که با توجه به ارتباط بین مزاج و انگیزش تحصیلی، پیشنهاد می‌شود با به‌کارگیری آموزه‌های طب سنتی و اصلاح مزاج در دانشجویان، سطح انگیزش تحصیلی این افراد ارتقا یابد.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی شاهرود با کد ۱۴۰۱۰۰۳۱ در تاریخ ۱۴۰۱/۰۴/۱۳ در دانشگاه تصویب شده می‌باشد. از حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، دانشجویان شرکت کننده در مطالعه و تمام عزیزانی که صمیمانه پژوهشگران را در انجام تحقیق یاری کردند سپاسگزاریم.

تضاد منافع

بدین وسیله نویسندگان تصریح می‌نمایند که هیچ گونه تضاد منافعی در خصوص پژوهش حاضر وجود ندارد.

References

1. Bakui F, Khairkhah F, Salmalian H, Omidhar Sh. Effective factors on educational status of midwifery students in Babol university of medical sciences. Strides in Development of Medical Education Journal. 2010.7(1): 44-50. (Persian) URL: https://elmnet.ir/doc/803728-51279
2. Falahchai M, Taheri M, Neshandar Asli H, Babaee Hemmati Y, Pourseyedian S. A survey of the relationship between academic burnout and academic achievement of dental students of Guilan University of medical sciences. Research in Medical Education. 2021; 12(4): 70-9. (Persian) DOI: 10.52547/rme.12.4.70
3. Roshan Milan S, Aghaii Monvar I, Kheradmand F, Saboory E, Mikaili P, Masudi S, et al. A study on the academic motivation and its relation with individual state and academic achievement on basic medical students of Urmia University of Medical Sciences. Nursing and Midwifery Journal . 2011;9(5). (Persian) URL: http://unmf.umsu.ac.ir/article-1-608-en.html
4. Sanaeinasab H, Saffari M. Influential factors on academic achievement of university students. Education Strategies in Medical Sciences. 2013;5(4):243-9. (Persian) URL: http://edcbmj.ir/article-1-311-en.html
5. Banaee E, Pouladi S, Bahreini M, Tahmasebi R. Relationship between temperament and academic motivation of nursing and midwifery. Journal of Nursing Education (JNE). 2020; 9(5):43-52. (Persian) URL: http://jne.ir/article-1-1080-en.html
6. LoghmanpourZarini R, Nabipour Afrouzi H, Hayati A. investigating the interaction of emotional intelligence, spiritual intelligence, and educational achievement motivation in students in technical and vocational University (a comparative study between male and female students) Rasoul Loghmanpour Zarini. Karafan Quarterly Scientific Journal. 2020;16(2): 275-88. (Persian) URL: https://karafan.nus.ac.ir/article_105730.html?lang=en
7. Salovey P, Mayer JD, Caruso D, Yoo SH. The positive psychology of emotional intelligence. Handbook of positive psychology. 2002; 159: 171. DOI: 10.1093/oxfordhb/9780195187243.013.0022
8. Sobhi-Gharamaleki N. The prediction of achievement motivation from students' emotional intelligence. Journal of school psychology. 2012;1(3):49-62. (Persian) DOI: D_1_3_91_7_1_3
9. Jorjani S. Al-Aqraz al-Tebieh va al-Mabahes al-Alaeye. Tehran: University of Tehran Press; 2009.
10. Hossein Mardi AA, Hossein Mardi Z. Prediction of academic achievement based on emotional intelligence and achievement motivation among students of Islamic Azad University of Roudehen branch in 2013. Pajouhan Scientific Journal. 2015;13(3):15-22. (Persian) URL: http://psj.umsha.ac.ir/article-1-97-en.html
11. Dalfardi B, Yarmohammadi H. The heart under the lens of Avicenna. Int J Cardiol. 2014; 173(1): e1-2. DOI: 10.1016/j.ijcard.2014.02.030
12. Tavoosi R, Mazaheri M. The Relationship between personality types and temperaments (mizaj) in terms of Iranian traditional medicine among medical students in Isfahan University of Medical Sciences, Iran, during the years 2015-2017. Journal of Isfahan Medical School. 2018; 36(498): 1149-55. (Persian) DOI: 10.22122/JIMS.V36I498.10341
13. Moghimian M, Karimi T. The relationship between personality traits and academic motivation in nursing students. Iran Journal of Nursing (IJN). 2012; 25(75):9-20. (Persian) URL: URL: http://ijn.iums.ac.ir/article-1-1232-en.html
14. Safari M, Koushkie Jahromi M, Zar A, Khormai F. Relationship between hot and cold mizaj and Big-Five factor structure in young girls. Journal of Islamic and Iranian Traditional Medicine. 2017; 8(2): 147-54. (Persian) URL: http://jiitm.ir/article-1-868-en.html
15. Banaee E, Pouladi S, Bahreini M, Tahmasebi R. Relationship between temperament and communication skills of nursing and midwifery student of Bushehr University. Journal of Islamic and Iranian Traditional Medicine. 2019; 9(4): 297-308. (Persian) URL: http://jiitm.ir/article-1-1076-en.html
16. Mojahedi M, Naseri M, Majdzadeh R, Keshavarz M, Ebadini M, Nazem E, et al. Reliability and validity assessment of Mizaj questionnaire: a novel self-report scale in Iranian traditional

medicine. Iran Red Crescent Med J. 2014;16(3): e15924. DOI: 10.5812/ircmj.15924

17. Vallerand RJ, Pelletier LG, Blais MR, Briere NM, Senecal C, Vallieres EF. The academic motivation scale: A measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. Educational and Psychological Measurement. 1992; 52(4): 1003. DOI:10.1177/0013164492052004025
18. Tamnnaeifar MR, Seddighi Arfaei F, Maspi A. An investigation about the relationship between personality traits, advanced motivation and learning styles among university students. Higher Education Letter. 2014; 7(25): 145-58. (Persian) URL:https://journal.sanjesh.org/article_15000.html
19. Bohrani M. Study of Secondary students' motivation in Fars province and factors associated with it. Journal of Humanities and Social Sciences. 2005; 4(8): 104-15. (Persian) URL: https://scholar.google.com/scholar?cluster=14321645802888944375&hl=en&as_sdt=2005&sciodt=0,5
20. Hakim A, Azimi N, Latifi M, Ghalvandi H. Nursing students viewpoints about educational motivation and its related factors in Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences. Research in Medical Education. 2015; 7(1): 35-44. (Persian) URL: https://rme.gums.ac.ir/article-1-124-fa.pdfDOI: 10.18869/acadpub.rme.7.1.35
21. Mehdizadeh R, Kabiri Samani D. Relationship between temperament and physical activity level in non-athlete university students. Journal of Islamic and Iranian Traditional Medicine. 2013; 4(1): 35-40. (Persian) URL: http://jiitm.ir/article-1-248-en.html
22. Nader F, ahmadi A, faghih F, Zare L, Rashidian H, Ahmadi M. Investigation of the association between socioeconomic indicators and dormitory resident students'nutrition status in shiraz university of medical science. Ournal of Knowledge & Health in Basic Medical Sciences. 2009; 4(3): 13-8. (Persian) DOI: 10.22100/jkh.v4i3.210
23. Roohi G, Asayesh H. Students' academic motivation in Golestan university of medical sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2012; 12(3): 152-9. (Persian) URL: http://ijme.mui.ac.ir/article-1-1872-en.html
24. Noohi S, Hosseini M, Rokhsarizadeh H, Saburi A, Alishiri G. Progress motivation among Baqiyatallah university of medical sciences students and its relationship with academic achievement. Journal of Military Medicine. 2012; 14(3): 200-4. URL: https://militarymedj.bmsu.ac.ir/article_1000495.html?lang=en
25. Tamnnaeifar M. Seddighi arfaei F, Maspi A. An investigation about the relationship between personality traits, advanced motivation and learning styles among university students. Higher Education Letter. 2014; 7(25): 145-58. URL: https://journal.sanjesh.org/article_15000.html
26. Pourshahidi S, Mansourian A, Habibzadeh M, Parvizi MM, Nimrouzi M. Association between geographic tongue and personal temperament based on the knowledge of Persian medicine. Shiraz E-Medical Journal. 2020;22(5). e102456. DOI: 10.5812/semj.102456